

Sygn. akt V ACa 362/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SA Bernard Chazan

Sędziowie: SA Edyta Jefimko

SA Robert Obrębski (spr.)

Protokolant: Aneta Walkowska

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Federacji Związków Zawodowych (...) z siedzibą w W.

przeciwko M. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie

z dnia 12 grudnia 2018 r., sygn. akt II C 1215/17

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w części w ten sposób, że zasądza od M. S. na rzecz Federacji Związków Zawodowych (...) z siedzibą w W. kwotę 10 000 (dziesięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 października 2017 r. do dnia zapłaty;**
- 2. oddala apelację w pozostałym zakresie;**
- 3. zasądza od M. S. na rzecz Federacji Związków Zawodowych (...) z siedzibą w W. kwotę 1850 (tysiąc osiemset pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Edyta Jefimko Bernard Chazan Robert Obrębski

Sygn. akt VA Ca 362/19

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 6 października 2017 r. Federacja Związków Zawodowych (...) w W. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od M. S. kwoty 289163,23 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem naprawienia pełnej szkody doznanej przez powódkę wskutek nienależytego wykonywania ze strony pozwanej usługi zastępstwa procesowego w sprawie z powództwa Polskiej (...) przeciwko powódce, która toczyła się przed Sądem Okręgowym w Warszawie pod sygn. akt II C 399/10, została przez ten Sąd zakończona wyrokiem z dnia 23 lipca 2013 r., od którego powódka w terminie wniosła apelację, odrzuconą z powodu nieuiszczenia opłaty, od której uiszczenia powódka w tej apelacji wystąpiła, lecz jej nie uiściła. Po oddaleniu przez ten Sąd wniosku powódki o zwolnienie od

tej opłaty postanowieniem, które zostało doręczone pozwanej, nie została uiszczona opłata od apelacji z tej przyczyny, że pozwana zapewniała, iż powinna zostać uiszczona po wezwaniu skarżącej do jej uiszczenia, mimo że z art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. nakazywał uiszczenie opłaty bez takiego wezwania w terminie tygodnia, liczonym od doręczenia zawodowemu pełnomocnikowi tej treści postanowienia. Powódka podnosiła, że nie została o tym poinformowana przez pozwaną, która w ten sposób doprowadziła do odrzucenia apelacji, która zasługiwała jednak na uwzględnienie w zakresie wartości nakładów powódki na nieruchomości, o którą toczyła się wskazana sprawa, jak również w zakresie kosztów postępowania zażaleniowego, które również zostało zainicjowane w odniesieniu do poprawnego postanowienia o odrzuceniu apelacji z tej przyczyny, że pozwana zapewniała o jego zasadności. Na dochodzoną pozwem szkodę składała się więc również opłata od tego zażalenia w kwocie 10000 zł.

Pozwana wnosiła o oddalenie powództwa. Nie zaprzeczając okoliczności niepoinformowania powódki o treści i znaczeniu art. 112 ust. 3 powołanej ustawy, kwestionowała zasadność apelacji wniesionej we wskazanej sprawie II C 399/10 Sądu Okręgowego w Warszawie, a tym samym doznanie przez stronę powodową szkody z przyczyny podanej w pozwie.

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 10800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Na podstawie zebranych dowodów z dokumentów, w tym przede wszystkim akt wskazanej sprawy, ustalił, że wyrokiem z 23 lipca 2013 r., który został wydany w sprawie o sygn. II C 399/10 z powództwa Polskiej(...) przeciwko powódce zastępowanej przez pozwaną jako zawodowego pełnomocnika stale wykonującego zawód adwokata, Sąd Okręgowy zasądził od powódki na rzecz przeciwnika kwotę 1961186,43 zł bez uwzględnienia roszczenia o zwrot nakładów powódki na nieruchomości, która była przedmiotem tej sprawy. Powódka złożyła od niej apelację, w której także wniosła o zwolnienie skarżącej od opłaty od apelacji. Postanowieniem z dnia 16 października 2013 r. wniosek ten został oddalony. Odpis tego postanowienia został doręczony pozwanej, która nie poinformowała powódki o konieczności opłacenia apelacji w terminie tygodnia. Postanowieniem z 2 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy odrzucił apelację powódki, która wniosła od tego postanowienia zażalenie, od którego uiściła opłatę w kwocie 10000 zł. Postanowieniem z dnia 10 lipca 2014 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie to zażalenie oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił również, że pismem z 19 lutego 2015 r. powódka bezskutecznie występowała do ubezpieczyciela pozwanej o wypłatę kwoty 1961186,43 zł tytułem odszkodowania.

Oceniając znaczenie prawne dokonanych ustaleń, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw w art. 471 k.c. do uwzględnienia powództwa w jakiegokolwiek jego części. Uznał bowiem, że powódka nie wykazała w tej sprawie zasadności apelacji wniesionej w sprawie II C 399/10, a tym samym tego, aby z powodu niewątpliwego naruszenia przez pozwaną obowiązków spoczywających na zawodowym pełnomocniku, w tym doprowadzenia do odrzucenia apelacji, która w powołanej sprawie została wniesiona i nie została opłacona, powódka doznała szkody wymagającej naprawienia na podstawie powołanego przepisu. Co więcej, powołując się na prawomocne rozstrzygnięcie wydane w sprawie II C 399/10 i związane wyrokiem, który została w niej ogłoszony, Sąd Okręgowy wskazał na oddalenie roszczeń powódki wobec Polskiej (...) bez uwzględnienia nakładów powódki wskazanych w pozwie, a tym samym na niedopuszczalności badania prawidłowości rozstrzygnięcia, które w powołanej sprawie zostało wydane; w konsekwencji także nie brak podstaw do przyjęcia, że zawodowe uchybienie pozwanej stanowiło przyczynę doznania przez powódkę szkody opisanej w pozwie. Zawarte w nim żądanie zostało z tej przyczyny w całości oddalone przez Sąd Okręgowy, który o kosztach procesu orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy z art. 98 k.p.c. przy zastosowaniu § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła powódka. Zaskarżając ten wyrok wyłącznie w zakresie opłaty o zażalenie wniesionego na postanowienie o odrzuceniu swojej apelacji wniesionej w sprawie II C 399/10 w kwocie 10000 zł, powódka zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną ocenę dowodów i wadliwe przyjęcie, że na podstawie dowodów, które zostały zebrane w tej sprawie, nie można było ustalić doznania przez powódkę szkody w zakresie poniesienia opłaty od wskazanego zażalenia w podanej w apelacji wysokości, jak też naruszenie art. 471 k.c. poprzez bezzasadne uznanie, że powódka nie wykazała doznania takiej szkody z

powodu zawinionej przez pozwaną doprowadzenia do poniesienia tej opłaty, a ponadto naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez nietrafne uznanie, że w tej sprawie nie zachodziły szczególne okoliczności, przemawiające za nieobciążaniem powódki kosztami procesu. Na podstawie tych zarzutów powódka wniosła o zmianę zaskarżonej części wyroku Sądu Okręgowego poprzez zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kwoty 10000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 6 października 2017 r. do dnia zapłaty, nieobciążania powódki kosztami procesu i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego.

Podczas rozprawy apelacyjnej pozwana wniosła o oddalenie apelacji jako bezzasadnej z tego powodu, że kwota opłaty od zażalenia na postanowienia o odrzuceniu apelacji powódki wniesionej w sprawie IIC 399/10 nie została przez powódkę wskazana w pozwie jako element szkody, naprawienia której strona czynna domagała się od pozwanej w tej sprawie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała w przeważającym zakresie na uwzględnienie przez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 10000 zł wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2017 r. do dnia zapłaty. Podlegała natomiast oddaleniu w zakresie dotyczącym kosztów procesu przed Sądem Okręgowym.

Ustalenia Sądu Okręgowego były w zasadzie poprawne. Wymagały tylko uzupełnienia o okoliczność poniesienia przez powódkę opłaty od zażalenia na podstawienie o odrzuceniu apelacji wniesionej przez powódkę w sprawie II C 399/10 w wysokości 10000 zł oraz o okoliczność niepoinformowania przez pozwaną powódki o braku podstaw do jego uwzględniania, mimo zapewniania przez pozwaną powódki o jego zasadności w sytuacji oczywistej sprzeczności tego twierdzenia z art. 112 ust. 3 powołanej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Przede wszystkim uchybienie Sądu Okręgowego polegało jednak na tym, że niewykazanie przez powódkę zasadności apelacji wniesionej we wskazanej sprawie zostało bezpodstawnie i w zasadzie bez jakiegokolwiek uzasadnienia rozciągnięte na szkodę polegającą na poniesieniu przez powódkę opłaty sądowej od zażalenia na postanowienie o odrzuceniu tej apelacji, w tym na tym, że ocena jego zasadności wymagała wykazania zasadności apelacji wniesionej w sprawie II C 399/10. Rozstrzygnięcie o zasadności obu wskazanych środków prawnych było jednak niezależne. Apelacja dotyczyła zagadnień merytorycznej oceny tej sprawy w zakresie objętym apelacją, w stosunku do której na potrzeby sprawy niniejszej można było poprzestać na uznaniu, że powódka zasadności apelacji wniesionej w powołanej sprawie nie wykazała. Ocena zasadności zażalenia była natomiast połączona wyłącznie ze stosowaniem art. 112 ust. 3 powołanej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Nie tylko mogła zostać wykonana bez rozstrzygnięcia o zasadności apelacji wniesionej w powołanej sprawie. Co więcej, taka ocena została przeprowadzona w sprawie II C 399/10 przez Sąd Apelacyjny, który postanowieniem z 10 lipca 2014 r. oddalił zażalenie, które zostało wniesione przez pozwaną w imieniu powódki. Sąd Okręgowy był tym orzeczeniem związany. Obowiązany był więc przyjąć, że zażalenie, od którego powódka uiszczyła opłatę w kwocie 10000 zł, było bezzasadne. Wydatek w tej wysokości został więc poniesiony przez powódkę. Stanowił tym samym szkodę właściwą, czyli stratę. O taką kwotę uszczuplony bowiem został stan majątku powódki, która zdołała również wykazać, że przyczyną doznania tej szkody było nienależyte wykonywanie przez pozwaną umowy o zastępstwo procesowe w sprawie II C 399/10, której obowiązki zawodowe obejmowały także znajomość i umiejętność poprawnego zastosowania art. 112 ust. 3 powołanej ustawy. We wskazanej sprawie pozwana się jednak taką umiejętnością nie wykazała. Nie opłaciła bowiem apelacji powódki wniesionej we wskazanej sprawie, ani jej nie poinformowała o obowiązku jej opłacenia w terminie jednego tygodnia od daty doręczenia pozwanej orzeczenia referendarza sądowego o oddaleniu wniosku o zwolnienie powódki od opłaty, zawartego w apelacji. Powódka mogła o tym w ogóle nie wiedzieć. Obowiązek udzielenia tej informacji spoczywał na pozwanej jako zawodowym pełnomocniku obowiązany do należytego prowadzenia sprawy swojego klienta. Naruszenie po stronie pozwanej tego obowiązku można więc uznać za oczywiste, jak też przesądzające o zasadzie odpowiedzialności pozwanej z art. 471 k.c. w zakresie wykazanej przez stronę czynną szkody, czyli w odniesieniu do poniesienia opłaty od zażalenia w kwocie 10000 zł, zwłaszcza że w postępowaniu przed Sądem Okręgowym, a nawet na etapie postępowania apelacyjnego pozwana nie podjęła skutecznej próby obrony przed zasadnością apelacji.

W postępowaniu przed Sądem Okręgowy pozwana ograniczyła obronę od zarzutu niewykazania przez powódkę zasadności apelacji wniesionej w sprawie IIC 399/10 w odniesieniu do całej szkody objętej pozwem, przy ocenie którego Sąd Okręgowy nie dokonał rozróżnienia na szkodę związaną z merytoryczną zasadnością roszczeń dochodzonych od powódki w powołanej sprawie oraz na szkodę związaną z przebiegiem procesu w tej sprawie, w tym wniesieniem przez powódkę zażalenia na postanowienie o odrzuceniu tej apelacji. Na etapie drugiej instancji pozwana obroniła się natomiast oczywiście bezzasadnym argumentem, jakoby opłata od tego zażalenia w kwocie 10000 zł nie była objęta pozwem oraz by na etapie wnoszenia apelacji doszło do rozszerzenia powództwa o tę część szkody. Tak sformułowany zarzut nie zasługiwał na uwzględnienie. W pozwie, w tym w zawartych w nich zestawieniach kwotowych, wprost zostało podane i opisane, że opłata w kwocie 10000 zł składała się na szkodę doznaną przez powódkę z powodu nienależytego wykonania przez pozwaną usługi zastępstwa procesowego w sprawie II C 399/10. Nie doszło więc do przedmiotowej zmiany powództwa na etapie wnoszenia apelacji, oczywiście zakazanej art. 383 k.p.c. Z podanego powodu przepis ten nie miał jednak zastosowania w tej sprawie. Na etapie postępowania apelacyjnego, podobnie jak przed Sądem Okręgowy, nie zostały podniesione natomiast żadne inne argumenty na obronę pozwanej. Nie można tym samym było ich uwzględnić ponad niepodniesione i niewykazane twierdzenia pozwanej, mimo że umowa o wykonywanie zastępstwa prawnego w postępowaniu cywilnym należy do kontraktów starannego działania, nie zaś rezultatu.

Pozwana mogła więc w tej sprawie wykazywać, że przed wniesieniem zażalenia informowała powódkę o treści i wykładni w praktyce normy art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz że decyzję o wniesieniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji wniesionej przez powódkę w sprawie II C 399/10 pozostawia swojemu mocodawcy albo że w wypadku nieopłacenia wskazanego zażalenia zostanie ono odrzucone. Można więc było w tej sprawie wykazywać, że pozwana podejmowała właściwe dla swojej profesji starania, czyli że nie naruszyła obowiązków spoczywających na zawodowym pełnomocniku. W sytuacji, gdy takich twierdzeń nie podnosiła oraz nie przejawiała koniecznej w tym zakresie inicjatywy dowodowej, za zgodne ze stanem rzeczywistym należało przyjąć podniesione w pozwie twierdzenie, że na etapie wnoszenia tego zażalenia i jego opłacania pozwana zapewniała powódkę o jego zasadności. W oczywisty sposób swoim uchybieniem zawodowym się przyczyniła do doznania przez powódkę szkody w wysokości odpowiadającej opłacie od zażalenia, której powódka by mogła nie ponieść, gdyby została przez pozwaną poinformowana o bezzasadności tego zażalenia, czyli o braku szans na jego uwzględnienie. Wystąpiły więc wszystkie przesłanki odszkodowawczej odpowiedzialności pozwanej wobec powódki z art. 471 k.c. w zakresie szkody polegającej na uiszczeniu przez powódkę opłaty od wskazanego zażalenia w kwocie 10000 zł, którą należało od pozwanej zasądzić na rzecz powódki na podstawie tego przepisu wraz z odsetkami od 6 października 2017 r. Powódka już przed wniesieniem pozwu wzywała bowiem pozwaną do zapłacenia z tego tytułu nieporównywalnie większej kwoty. Na etapie wnoszenia pozwu z podanej daty zasadna część zgłoszonego nim roszczenia była więc wymagalna.

Apelacja powódki nie zasługiwała natomiast na uwzględnienie w części dotyczącej kosztów procesu. Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się w tej sprawie szczególnych okoliczności w rozumieniu przyjętym w art. 102 k.p.c., których uwzględnienie pozwalałoby na nieobciążanie powódki poniesionymi przed pozwaną kosztami procesu przed Sądem Okręgowym. Zarzut naruszenia tego przepisu nie był więc uzasadniony.

Uwzględnienie apelacji w zakresie merytorycznej części roszczenia oraz jej oddalenie wyłącznie co do kosztów procesu pozwalało jednak na obciążenie pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Sąd Apelacyjny zasądził więc od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1850 zł, na którą złożyła się opłata od apelacji w wysokości 500 zł oraz podstawowa stawka wynagrodzenia za udział przed Sądem Apelacyjnym po stronie czynnej zawodowego pełnomocnika, określona w rozporządzeniu powołanym przez Sąd Okręgowy, w wysokości odpowiadającej rodzajowi sprawy oraz podanej w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 386 § 1 k.p.c., w zakresie natomiast, w którym apelacja została oddalona – zgodnie z art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

Edyta Jefimko Bernard Chazan Robert Obrębski